

2 יח"ל

מדעי ההתנהגות

יחידת לימוד תשיעית

מעגל חיי המשפחה

זה רק הלב שלך שקובע
מה זו משפחה.

@MISMAS

אווהנה פירושה משפחה. משפחה
פירושה שאף אחד לא נשאר מאחור או
נשכח.
- מתוך לילו וסטיץ', וולט דיסני

איסוף ארגון ועריכה – אילת כ"ץ

יש יותר מדרך אחת להיות משפחה

הסבירו את ההיגד הזה

מה היא משפחה?

משפחה היא מוסד חברתי המאגד יחידים לקבוצה שיתופית הדוקה. במשמעות הנפוצה של מושג זה משפחה נוצרת על ידי שני בני זוג הנישאים זה לזה, וכוללת גם את ילדיהם. במשמעות רחבה יותר, המשפחה כוללת קרובים נוספים, כגון הורים של בני הזוג, אחים וכדומה.

משפחות הן כמו ענפים
על עץ. אנו צומחים
לכיוונים שונים ובכל זאת
שורשינו נותרים כאחד

לאיזה היגד אתה מתחבר? מדוע

מקום מגורים נבנה
באמצעות הידיים, אבל
בית נבנה באמצעות הלב

"המשפחה היא עמוד
השדרה של החברה"

ויקטור הוגו

כל המשפחות המאושרות דומות זו
לזו, כל משפחה אומללה היא
אומללה בדרכה שלה

לשנה טובה.
A Happy New Year.

אילו שלבי חיים אתם מזהים בצילום

הגיל ביהדות

התנא יהודה בן תימא נותן בפרקי אבות (ה', כ"א) תוכנית עבודה מפורטת לאדם בהתאם לגילו:

בן חמש שנים למקרא;

בן עשר למשנה;

בן שלוש עשרה למצוות;

בן חמש עשרה לתלמוד;

בן שמונה עשרה לחופה;

בן עשרים לרדוף;

בן שלושים לכוח;

בן ארבעים לבינה;

בן חמישים לעצה;

בן שישים לזקנה;

בן שבעים לשיבה;

בן שמונים לגבורה;

בן תשעים לשוח;

בן מאה כאלו מת ועבר ובטל מן העולם.

בן 13 למצוות

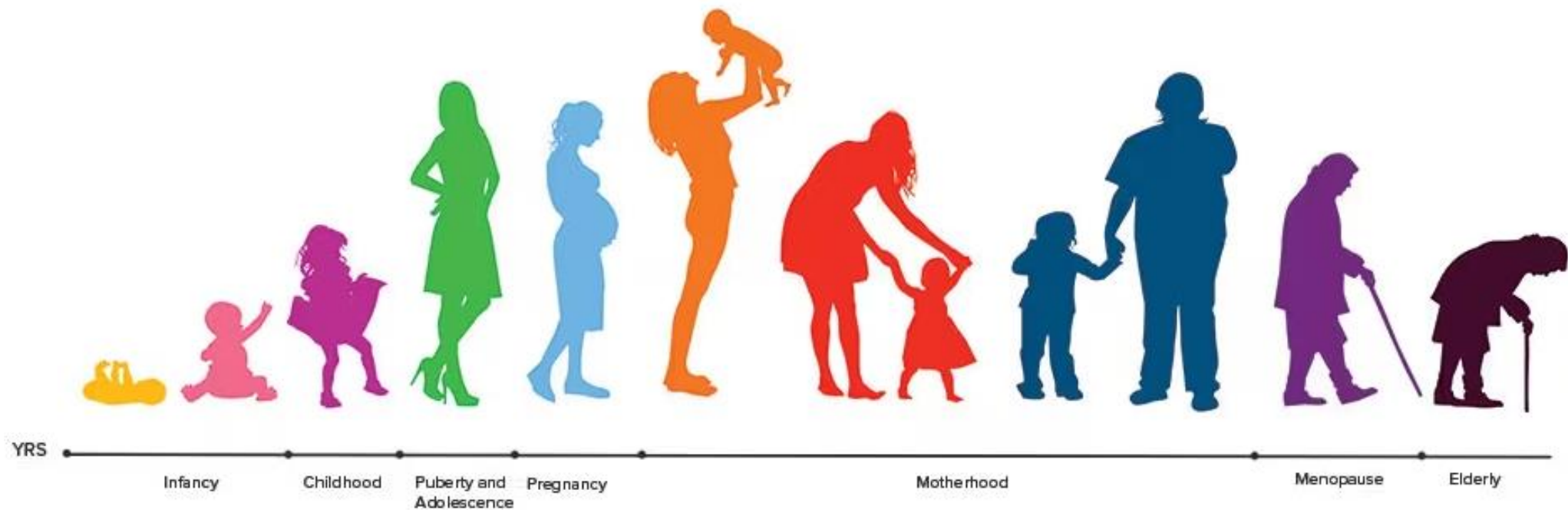

מיזל טוב

ליתוגרפיה אמריקאית מסביבות 1849 המתארת את מעגל החיים של אשה

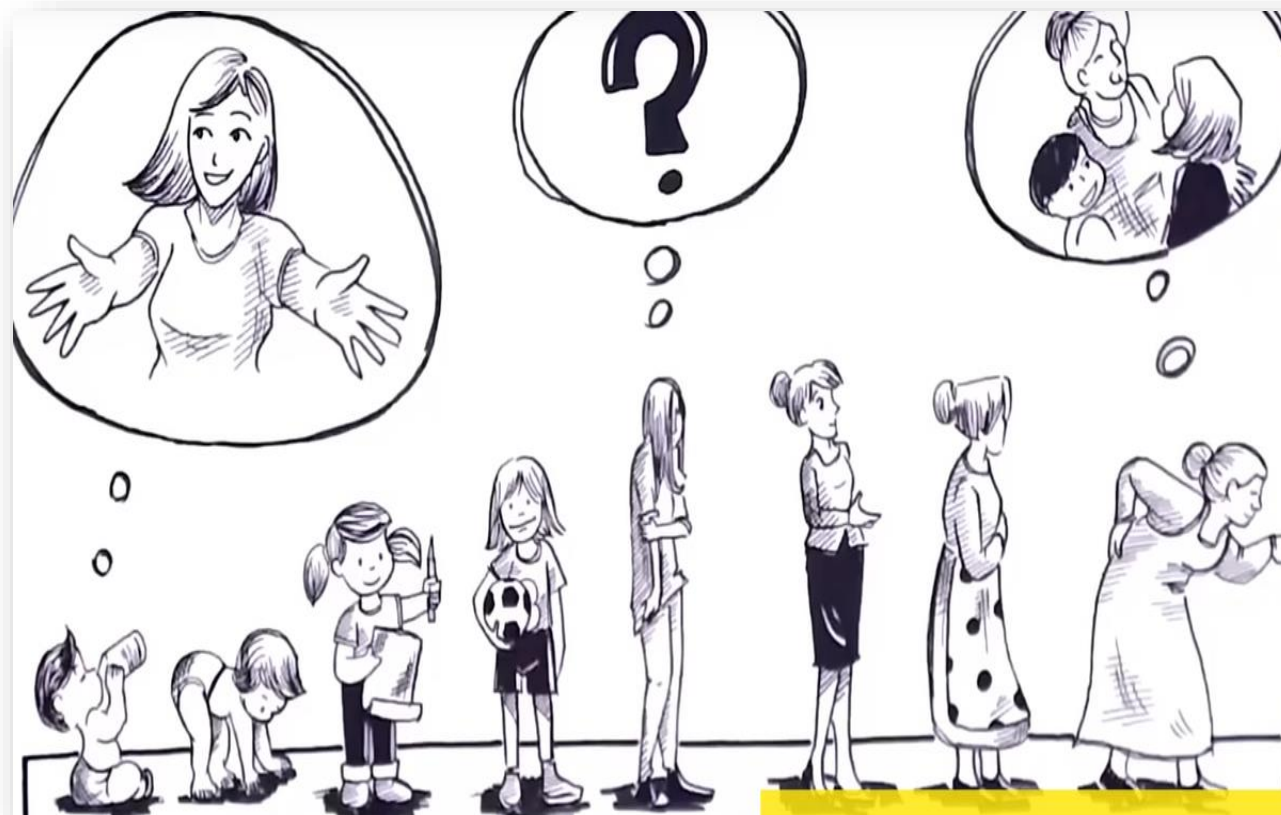

אריק אריקסון שלבי התפתחות לאורך החיים

לפי אריקסון בני אדם עוברים שמונה שלבים התפתחותיים לאורך חייהם, מינקות עד זיקנה. התאוריה שלו משלבת פסיכולוגיה אישית עם חברתית, שכן על פי אריקסון כל שלב מערב משבר, שבו מוצגת דילמה בין צורך אינדיבידואלי-פסיכולוגי לבין צורך חברתי.

אריקסון אומנם נשאר נאמן לשלבים ההתפתחותיים הפסיכולוגיים שהציג זיגמונד פרויד (למרות שפרויד לא הדגיש את חשיבות הסביבה בתיאוריה שלו), אבל הרחיב אותם מעבר לילדות עד הזיקנה

לכל שלב בתאוריה של אריקסון קיימת תוצאה רצויה במקרה בה "פתר" האדם את המשבר. או אז הוא יזכה, על פי אריקסון, בסגולה ייחודית - Virtue

<https://www.youtube.com/watch?v=aYCBdZLCDBQ>

אריקסון

תאוריית ההתפתחות בשלבים של אריק אריקסון – 5 דקות

מעגל חיי היחיד המודל של אריקסון

- אמון לעומת חוסר אמון (עד גיל 18 חודשים)
- אוטונומיה לעומת בושה וספק (שנתיים-שלוש)
- יזמה לעומת אשמה (גילאי 4-5)
- יצרנות לעומת רגשי נחיתות (גילאי 6-12)
- זהות לעומת טשטוש זהות/בלבול תפקידים (גילאי 12-18)
- אינטימיות לעומת בדידות (גילאי 18-35)
- פוריות לעומת קיפאון (גילאי 36-65)
- שלמות לעומת יאוש (מעל גיל 65)

שלבי ההתפתחות הפסיכו-סוציאלית

Proposed by Erik Erikson

אריקסון

שלב (גיל)	משבר פסיכוסוציאלי	אחר משמעותי	משמעות פסיכולוגית	תכונה נרכשת	חוסר איזון
1. (0-1)	אמון – חשד	אם	לקבל	תקווה	חוסר אמון, תמימות
2. (1-3)	עצמאות – בושה וספק	הורים	להחזיק, לשחרר	כוח רצון	אימפולסיות ופרפקציוניזם
3. (3-6)	יוזמה – אשמה	משפחה/גן	לשחק, לחפש	מטרה	המטרה מקדשת את האמצעים, מעצור עצמי
4. (7-12)	חריצות - נחיתות	שכונה ובית ספר	להתמיד בעבודה	יכולת	תסביך נחיתות
5. (12-18)	זהות – בלבול זהות	קבוצת השווים, גיבורי תרבות	להיות מישהו, חלק משלם חברתי	נאמנות	בריחה מהמציאות, ספק עצמי
6. (+20)	אינטימיות – בדידות	בני זוג, חברים	לאהוב בני זוג, חברים, שכנים, בני אדם	אהבה	אינטימיות דלה, בדידות חברתית
7. (30-50)	פוריות – קיפאון	בני הבית, עמיתים בעבודה	לתת, להתרחב	דאגה	פעלתנות יתר, השתמטות
8. (+50)	שלמות - ייאוש	אנושות או קרובים	להשלים עם מהלך החיים ועם משמעותם	תבונה	חוסר שלמות, ייאוש

המודל של אריקסון (מעגל חיי היחיד)

- אמון לעומת חוסר אמון
- אוטונומיה לעומת בושה וספק
- יזמה לעומת אשמה
- יצרנות לעומת רגשי נחיתות
- זהות לעומת טשטוש זהות/בלבול תפקידים
- אינטימיות לעומת בדידות
- פוריות לעומת קיפאון
- שלמות לעומת יאוש

המודל של קרטר ומקגולדריק (מעגל חיי המשפחה)

- ▶ צעיר-בוגר, עזיבת המשפחה הגרעינית
- ▶ הזוג הטרי
- ▶ משפחה צעירה (עם ילדים צעירים)
- ▶ משפחה עם מתבגרים
- ▶ "שיגור" הילדים, המשפחה ב"קן המתרוקן"
- ▶ המשפחה באחרית חייה

**לאור מה שלמדתם על שלבי החיים
בחרו שלב ותארו את המשברים וההזדמנות הטמונים בשלב זה**

היצאת?

המילה משבר בסינית

危機

נכתבת כצירוף של שתי מלים אחרות:

危 機

סכנה

הזדמנות

חישבו, איזה שלב ממעגל החיים מתאים לכל אחד מהספרים?

"אולי תמציא בלון שלא מתפוצץ."
 צעקה לאחר שנבהלה מן הכום-טראח.
 "בלון שלא מתפוצץ הוא סתם בדור," אמר לה.
 "אז תלך לגור על הירח," ענתה באגרופים קמוצים.
 "את העצות החכמות תשמרי לעצמך," ענה,
 "אם את אוהבת צבע אדם, תגדלי עגבניות!"
 השכל ברח לו מן הקדקד, חשבה, הוא לא מבדיל
 בין שושנה לעגבניה.
 בפעם בפעם הם התחרו ביניהם מי יצעק חזק יותר.
 בקולו הצרוד קרא השכן:
 "לכל השדים, את חושבת רק באף."
 וקולה של גברת שושני ענה: "לך יש בלון במקום ראש.
 הלאי שהרוח תעיף את הבלונים שלך לכל הרוחות."

איור: מורן ברק

אילו שלבים ממעגל החיים מתאימים לכל אחד מהאיורים ?

זה לא משנה כמה הבית
גדול אלא כמה אהבה יש
בתוכו

"אתה עוזב את הבית
בשביל למצוא את הגורל
שלך, וכשאתה מוצא אותו
אתה חוזר הביתה וחולק
אותו עם המשפחה"

אניטה בייקר

במקום בו יש משפחה,
יש אהבה

בעין צוחקת...

התאימו את המשפטים לשלבי החיים

בעין צוחקת...

התאימו את המשפטים לשלבי החיים

תֵּאֲמִינוּ לִי שֶׁכָּבֶר נִמָּאֵס לִי
לְהִיּוֹת צוּדָקָת תָּמִיד

הַפּוֹלְנִיָּה

יוֹם אֶחָד עוֹד תּוֹדוּ לִי
אַבְל אֲזִכָּבֶר יֵהְיֶה מֵאַחֵר

הַפּוֹלְנִיָּה

התאימו את המשפטים לשלבי החיים

בעין צוחקת...

יצירות בעצים

גזע עץ שמת, ענף שנשבר ונפל, זרדים שפזורים על האדמה, עץ שנסחף לחוף הים – מכל אלה אפשר להתעלם בקלות, אך אצל האמנית דברה ברניאר (Debra Bernier) קורה משהו כשהיא נתקלת בפיסות "זבל" של הטבע. היא רואה בהם דבר קסום שפשוט צריך ליטוש כדי להתעורר לחיים. דברה מטיילת לה בחופי הים ומחפשת על פיסת עץ שיכולה להפוך לפסל יפהפה בעזרתה, והתוצאות תמיד מדהימות – איזו דרך נפלאה לשלב בין האדם לטבע

<https://www.baba-mail.co.il/content.aspx?emailid=52735>

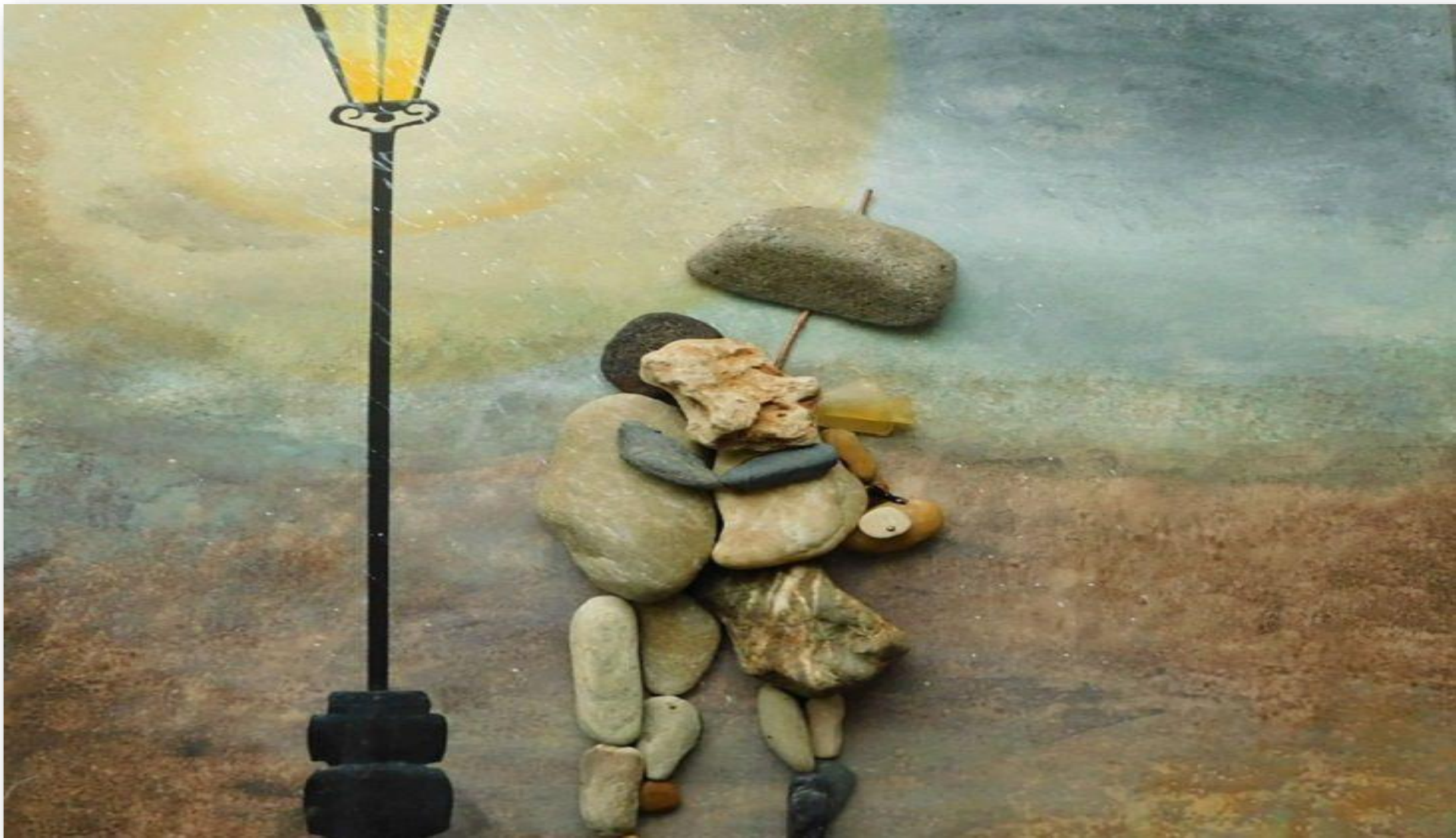
ציור בעזרת אבנים

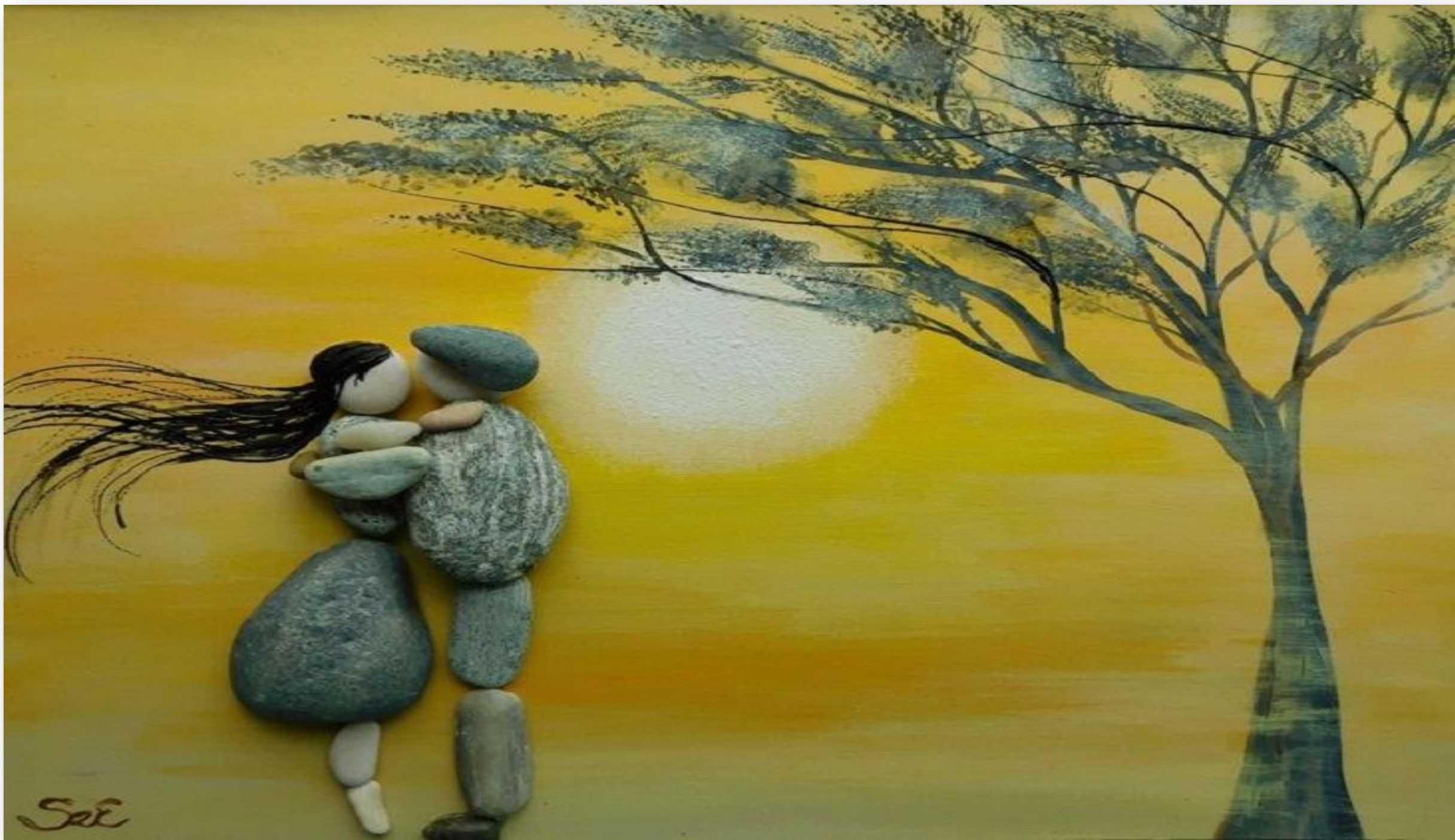
יש ציירים שאוהבים צבעי שמן, אחרים מעדיפים צבעי פסטל, גואש ועוד שלל סוגים שונים, אך יש גם כאלו שבכלל לא עובדים עם צבעים מקובלים, ומעדיפים פחם, גיר, גרפיטי ובמקרים מסוימים - אפילו אבנים! האמנית ההונגרית Szilajka Erzsebet שייכת לסוג האחרון, אך היא לא עושה שימוש אך ורק באבנים וחלוקי נחל כפי שאולי ראיתם בעבר, אלא משלבת אותם בציורים פשוטים ומקסימים של זוגות, ילדים ומשפחות שחיממו לנו את הלב. לדעתנו זאת דרך מקורית ומקסימה לשדרג כל ציור, ואפילו אתם יכולים להשתמש בה - כל מה שצריך זה דמיון!

<https://www.baba-mail.co.il/content.aspx?emailid=49224>

זהו את שליבי מעגל החיים דרך עבודת האמנית

Sae

SZILAJKA ERZSÉBET
KAVICSMŰVÉSZ

בעין צוחקת...

הילדים הפתיעו את ההורים שלהם וקנו לנו מתנה ליום הנישואים. אחר כך, בחדר השינה, הבעל אומר לאשתו, "ממש יפה שהם זכרו, איזה מתוקים". ענתה האישה: "באמת מתוקים, רק חבל שהמתנה היא זיכוי לחנות לאביזרי עזר לקשישים!"

איש אחד קיבל מייל מנכדו בן ה-14: "בוקר טוב סבוש, מה שלומך ושלוס סבתא? איזה גדול זה שמעכשיו נוכל להתכתב באימייל. אימא אמרה לי שאתה רוצה לעביר לי כסף מתנה לחג. מספר החשבון שלי הוא 1012245364, אז אתה יכול להעביר לי את הכסף ישירות לשם דרך האתר של הבנק וככה לא נצטרך לחכות עד שניפגש! תודה רבה! באהבה, ערן".

והנה תשובתו של סבוש: "שלום ערן שלנו, אני וסבתא מרגישים טוב ומתגעגעים אליך! אני לא יודע איך מעבירים כסף לחשבון במחשב, אבל קנינו סורק, אז יותר מאוחר אסרוק לך שטר של 200 שקל ואשלח לך במייל. אוהב, סבא".

שירי סוף הדרך – לאה גולדברג

א'

הדרך יפה עד מאד – אָמר הנער.
הדרך קשה עד מאד – אָמר העלם.
הדרך ארוכה עד מאד – אָמר הגבר.
ישב הזקן לנוח בצד הדרך.

צובעה השקיעה שיבתו בפז ואדם,
הנשא מבהיק לרגליו בטלהערב,
צפור אחרונה של יום מעליו מזמרת:
– התזכור מה יפתה, מה קשתה, מה ארוכה הדרך?

ב'

אמרת: יום רודף יום ולילה – לילה.
הנה ימים באים – בלבד אמרת.
ותראה ערבים ובקרים פוקדים חלונך,
ותאמר: הלא אין חדש תחת השמש.

והנה אתה בא בימים, זקנת ושבת,
וימך ספורים ויקר מנינם שבעתים,
ותדע: כל יום אחרון תחת השמש,
ותדע: חדש כל יום תחת השמש.

(לאה גולדברג מתוך "שירי סוף הדרך")

השראה באמצעות שירה

השבוע שמעתי ילד שואל מה חוגגים בראש השנה. הגננת ענתה לו: "חוגגים את הזמן. יש יום הולדת לזמן".

מה דעתכם?

לְמִדְנִי, אֱלֹהִי, בָּרֶךְ וְהַתְּפִלָּה
עַל סוּד עֲלָה קָמֹל, עַל נֶגַה פְּרִי בָּשִׁל,
עַל הַחֲרוּת הַזֹּאת: לְרֹאוֹת, לְחוּשׁ, לְנֶשֶׁם,
לְדַעַת, לְיַחַל, לְהַבְשִׁיל.

לְמִד אֶת שִׁפְתוֹתַי בְּרָכָה וְשִׁיר הַלֵּל
בְּהַתְחַדֵּשׁ זְמַנְךָ עִם בִּקְרָה וְעִם לַיִל,
לְבַל יִהְיֶה יוֹמִי הַיּוֹם כְּתִמּוּל שְׁלִשׁוֹם,
לְבַל יִהְיֶה עָלַי יוֹמִי הָרִגֵּל.

(מתוך "לאה גולדברג - שירים", הוצאת "ספריית פועלים")

השראה באמצעות שירה

השראה באמצעות שירה

לָאֵהָב יוֹתֵר

תָּמִיד שׁוֹאֲלִים אוֹתִי
תָּמִיד רוֹצִים לְבָרֵר:
"אֵת אִמָּא אוֹ אֵת אָבִא
אֵת מִי אֶתְהָ אוֹהֵב יוֹתֵר?"

אֵין מֶה לְשָׁאֵל
אֵין מֶה לְבָרֵר,
אֵת שְׁנֵיהֶם
אֲנִי אוֹהֵב יוֹתֵר.

תָּמִיד שׁוֹאֲלִים אוֹתִי
תָּמִיד רוֹצִים לְבָרֵר:
"תִּגִּיד, אֵיזוֹ גְּלִידָה
אַתָּה אוֹהֵב יוֹתֵר?"

בְּטַעַם הַגְּלִידָה
זֶה קָל, זֶה פָּשוּט:
יֵשׁ יָמִים שֶׁל שׁוֹקוֹ
וְיֵשׁ יָמִים שֶׁל תּוֹת.

שלומית כהן - אסיף

גִּבָּה הַחֲלוּם

פִּרְפָּר בֶּן יוֹם
שָׁאֵל פִּרְפָּר בֶּן יוֹמִים:
"עַד אֵיזָה גִּבָּה
עָפוֹת הַכְּנָפִים?"

עֲנָה פִּרְפָּר בֶּן יוֹמִים
לִפְרָפֶר בֶּן יוֹם:
"גִּבָּה הַכְּנָפִים
הוּא גִּבָּה הַחֲלוּם."

השראה באמצעות שירה

על הילדים / ג'ובראן חליל ג'ובראן

יְלִדֵיכֶם אֵינָם יְלִדֵיכֶם
כִּי פָרִי גִעְגּוּעֵי הַחַיִּים אֶל עֲצָמָם:
בָּאִים הֵמָּה דֶרֶכְכֶם אַךְ לֹא מִכֶּם,
חַיִּים עִמָּכֶם אַךְ אֵינָם שֵׁיכִים לָכֶם.
תָּנוּ לְיְלִדֵיכֶם אֶת אֲהַבְתְּכֶם
אַךְ לֹא אֶת מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם,
כִּי לָהֶם הַגִּיגִיָּהֶם.

גּוֹפֶם יִשְׁכַּן בְּבֵיתֵיכֶם, אַךְ לֹא נִשְׁמָתָם
כִּי נִשְׁמָתָם מִסְתּוֹפֶפֶת בְּבֵית הַמָּחֵר –
שֵׁם לֹא תוּכְלוּ לָבוֹא אַף בַּחֲלוּמוֹתֵיכֶם.
אֲפֹשֶׁר לָכֶם לַחֲפֹץ לִהְיוֹת כְּמוֹתָם
אַךְ אֵל לָכֶם לַעֲשׂוֹתָם כְּמוֹתְכֶם,
כִּי הַחַיִּים פְּנִיָּהֶם קְדִימָה לֹא אַחֲוֹר,
וְהֵם לֹא יִתְרַפְּקוּ עַל הָאֶתְמוּל.

(מתוך "הנביא", הוצאת "תמוז")

שִׁיר הָאֵמֶץ / וולטר ד' וינטל תרגום: לוין קיפניס

אִם תַּחֲשֹׁב כִּי תִפֹּל, כִּבֵּר נִפְלֹת,
אִם תַּחֲיֶה בְּלִי הַסּוֹס וְנִצְלֹת
אִם תִּרְצֶה לִנְצַח, אַךְ תֹּאמַר לֹא אוֹכֵל
הֵן בְּרוּר שְׂבַחְתָּ בִקְל שְׂבִקְל.

אִם תֹּאמַר כִּי תֵאבֵד, הֵן תֵּאבֵד בּוֹדֵאִי
כִּי כָל אִישׁ בְּעוֹלָם הַתּוֹסֵס וְהַחִי
הַרוֹצֶה לְהַגִּיעַ לַתְּרוּעַת נִצְחוֹן
לֹא יִגִּיעַ אֵלָיָה בְּלִי תְרוּעַת הַרְצוֹן.

וְהוּא חָק עוֹלָמִים לִנְמָשֵׁל וְלִמּוֹשֵׁל
וּפְשׁוּט הוּא הַחָק, וְאֵיתָן מִבְּרָזֵל
הַחֲלֹט כִּי תוּכַל-רְצוֹנְךָ אֵז מוֹשֵׁל
עֲלֶיךָ יְגוֹ חָק אֵיתָן מִבְּרָזֵל.

מִלְחָמוֹת הַחַיִּים לֹא תִמִּיד מִבְּקָשׁוֹת
אֶת הָאִישׁ הַחֲזָק וְכַתְפּוֹ הַנִּקְשׁוֹת
אִם יִתְמִיד, אֵז תִּמִּיד, יִנְצַח בְּכָל,
רַק אוֹתוֹ הָאָדָם הַחוֹשֵׁב כִּי יָכֹל.

השראה

משפטי השראה בנושא משפחה